

Una derivació secundària és *barra* 'insolència, audàcia desvergonyida': en l'origen es digué del qui té una cara de faccions prominents d'aire provocant, essent així que la mandíbula inferior sortida és sovint pròpia d'homes audaçs o passa per ser-ho; es tracta, doncs, d'una expressió paral·lela del cast. i brasil. *cara dura*, del cat. *descarat*, cast. *descaro*, fr. *avoir le front de, avoir le toupet de*, cf. sobretot el roms. *obráznic* 'impertinent', derivat de *obraz* 'cara' (mot d'origen eslau, que en canvi ha donat el búlgar *bezobraznik* «homme impudent», pròpiament 'sense cara', Graur, *Rom.* LIII, 385).

Quant al català, val a dir que sovint hi ha hagut judicis diversos. En general s'ha considerat com un terme popular, un poc populatxer, no distingit. D'això deu venir que P. Coromines el vagi canviar en corregir per a la impressió *Les Presons Imaginàries*, en un dels passatges tràgics de l'obra.¹³ Deu correspondre a certs usos rústics l'ús que observem amb el sentit no afectiu de 'manca noble de timidesa', en un romanç publicat per Milà i F., *Romillo*, 504 «los de San Feliu de Codinas els goits dels felicians / cantarem amb barra / sí és passen vilachans / sí no diuen faula...». Locs. derivades «¿que us penseu qu'aquella fura s'hauria vist perduda? ¿Qui li quitava'l negar-ho tot de barra a barra, y fer callar al vell, dient qu'allò devia haver estat un desvari?», Feliu i Codina, *La Dida* (a. 1875), p. 91, «amb barra, 'audaçment', men. trobar barra de cap: trobar qui contesta en el mateix to, qui torna ses pilotes en es joc» (Ferrer i Guinart, *Rondaies de Menorca*, 227).

Com a terme de navegació o topografia fluvial-marina, *barra*, cert que es pot trobar des de l'Edat Mitjana, i avui és general en el Princ., val. i bal., si bé *AlcM* no en dona dades antigues, però en castellà (on potser és de procedència catalana) ja és documentat a fi S. XIV (*Mem. de Fernando IV*). A l'Albufera de València ho diuen de les llenques de terra d'alluvió que es formen en els últims anys, i que sovint són convertides en arrossars (com a la *Mata de la Barra*, entre el Palmar i la costa de Sacarés). Amb el sentit marí a Moraira diuen més aviat *barreta*, si bé d'altres usen el mot comú *barra*. Els pescadors i mariners de l'illa de Cabrera anomenen *Sa barra* el gran precipici submarí on s'acaba de trobar fons, i el sòl de la mar davalla dretament cap a milers de metres (*la fonera*). A la ribera de Xúquer en alguns pobles usen *fer barra* amb referència a les sèquies, com les nombroses del terme de Manuel.

Pot tenir algun interès diacrònic i etimològic el fet que en els conservadors parlars de Cardós i Vall Ferrera *barra* sigui especialment el berrat de la porta (mentre que *bernat* és allí inusitat), i que a l'alta vall de Camprodon i moltes valls pirinenques *barra* sigui abans que tot el tronc d'un pi o gran arbre tallat («allí hi ha un còrrec que hi estimbaven *barres*», Setcases), cf. el *CostiManc.* I, s. v.).

DERIV.: *Barrar* [1391];¹⁴ *barrada* [1603]; *barrat* (*bandera barrada*, *escut barrat* i ja 1373, Miret, *Templers i H.*, 1558).¹⁵ *Barrella* 'barra petita'. *Barrera*

[1064, 'tancat' o 'clos', doc. Salzet, Villanueva, *Via. Lit.* XII, 306; Desclot],¹⁶ *barrerada*, *barreró*.¹⁷ *Barreta*¹⁸ [c. 1450, *Spill*]. *Barrit*. *Barró* [c. 1700, *AlcM*],¹⁹ *barronar*, *barroneria*. *Barrusca* i *barruscar* (que alguns escriuen *barroscar*). *Barrut* mot que els nostres dicc. no registren fins al S. XIX [1839, Lab.; 1869, *DBal.*], però ja degué ser antic com en oc., on sembla que era ja medieval,²⁰ en cast. (*barrote*) des de 1535; però és arbitrari el supòsit que fa *AlcM* d'una procedència castellana d'una part de les accs. (no definida en forma clara), cedint a la seva tendència de considerar acastellanades les variants continentals estranyes a l'ús mallorquí i menorquí (quan no les té documentades a l'Edat Mitjana);²¹ *abarrotat*, *barrotada*, *barrotador*;²² *barrotell*, *barrotí*. Són suspectes les formes *barruell*, *barruellada*, que *AlcM* treu principalment del dicc. Salvat, que no tenen explicació morfològica en català, i semblen malentesos de *berru(gu)ell*. De *barra* 'insolència': *barrut* [1371, JMarc, no Aversó]. De *barra* 'mandíbula', 'gana': *barrum*. *Barralla* cerdà i pirinenc;²³ *barrallada*. *Barrallar*.

Barram [1371, Jacme Marc, no solament mallorquí i menorquí, com afirma *AlcM*, car també s'usa en el Principat té un bon *barram*, diccionari Fabra);²⁴ el fem. *una barram* (no Belvitges ni Lab. 1839) crec que és el mateix mot aplicat pròpiament a la insolència de la bandarra; *barramada*; *barramet*, *barramós*, *barramot*. En lloc de *barram*, a Menorca es diu generalment *es barrabam* (ja en Ferrer i Guinart, *Rondaies de Menorca*, 213), que és segurament el nom del malfactor evangèlic *Barrabàs*;²⁵ interpretat per etim. popular com a 'barrut, home insolent' > 'barres sortides', que en bastants textos antics apareix en la forma d'acusatiu llatí *Barrabam*, usada quan el poble judaic demana a crits el seu perdó en lloc del de Jesús (així en l'Evang. de Palau, 31, i en un passatge dels manuscrits de les *VidesRoss.*)²⁶ *Barrament*, *barramenta* [1728]. *Barregam*. *Barregot*. *Barrusser*. *Barrer*.²⁷

Embarrar ('tancar en un lloc'), esp. usat a la Cat. francesa, com en la cançó recollida a Prats de Molló pel *Romillo*. de Milà i F. («li regiren la pila / --- la varen anar a *embarrar* en un portal que hi havia», 36 E); Saisset, però, l'usà fig. en el sentit de 'empassat(-se) un menjar': «vos hagués calgut veure en Guic com *embarrava!* / --- quin gormandot! / --- / de fruita, per dessert / li hagués calgut tres descos» (*Catalanades*, 138, 250); avui el sentit usual (*embarrar el bestiar*) a Montesquiú, Talteüll i Flaçà de Conflent; «faire rentrer le troupeau», «emmagasiner», Canigó; *Jampy*); un cas de *embarrar* «encerrar» es troba c. 1275 en la 1.ª *Crón. Gral.* d'Alfons X (30a2), fet isolat, excepcional en castellà; tanmateix no es limita la seva àrea a Rosselló i Cerdanya, car he sentit *embarrat*, participi, 'enclòs per una muralla' (parlant de cases) tan Segre avall com a Gavarra (damunt Bassella), poble muntanyenc i sense comunicacions de llenguatge («tal i tal cosa són en el poble *ambañát*», 1957). També substantivat: «Al Clot, en una vella quadra desllogada, va celebrar-se un míting el dissabte al vespre: de l'*embarrat* penjaven quatre quinquers